

LICHTBENDE.NL

Stichting Pro Pro Producties
Eerste schinkelstraat 14
1075 TX Amsterdam
+31-(0)6-12474941
www.proproproducties.nl
www.lichtbende.nl
info@lichtbende.nl

IBAN: NL84 INGB 0005 1387 32
BIC: INGBNL2A

KvK: 34256644
BTW: NL816998.140B01
EORI: NL816998140

JAARVERSLAG 2023

INHOUD

STICHTING PRO PRO PRODUCTIES	2
LICHTBENDE BELEIDSPLAN	3
ARTISTIEKE UITGANGSPUNTEN	4
ONTWIKKELING LICHTBENDE	5
PLAATS IN HET VELD	7
COMMUNICATIE	7
AMBITIE	7
ACTIVITEITEN VAN LICHTBENDE IN 2023	8
VOORUITZICHTEN 2024	8

STICHTING PRO PRO PRODUCTIES

De stichting is in 2006 opgericht met als doel:

- Het ontwikkelen, initiëren, ondersteunen, uitvoeren en/of begeleiden van cultuureducatieprojecten, zomede van kunst-, theater-, muziek- en/of cultuurprojecten in het algemeen.
- Het samenbrengen van verschillende kunstdisciplines in deze projecten.
- Het stimuleren van de ontwikkeling van het mediaonafhankelijke, interdisciplinaire, en grensoverschrijdende karakter van de projecten.
- Het binnen de cultuur- en educatieprojecten, stimuleren en ontwikkelen van de eigen creativiteit van de deelnemers.

Sinds de oprichting van theatergroep Lichtbende eind 2010 richt de stichting zich uitsluitend op de activiteiten van Lichtbende en wordt vanaf december 2011 bestuurlijk ondersteund door:

Bestuur:	secretaris:	Myrthe Schuurung	gezamenlijk bevoegd
	voorzitter:	Carlos Lagoeiro	gezamenlijk bevoegd
	lid:	Erica van Beers	gezamenlijk bevoegd
	penningmeester:	Lucas van Loo	gezamenlijk bevoegd
Gevolmachtigde:		Robert Logister	volledige volmacht

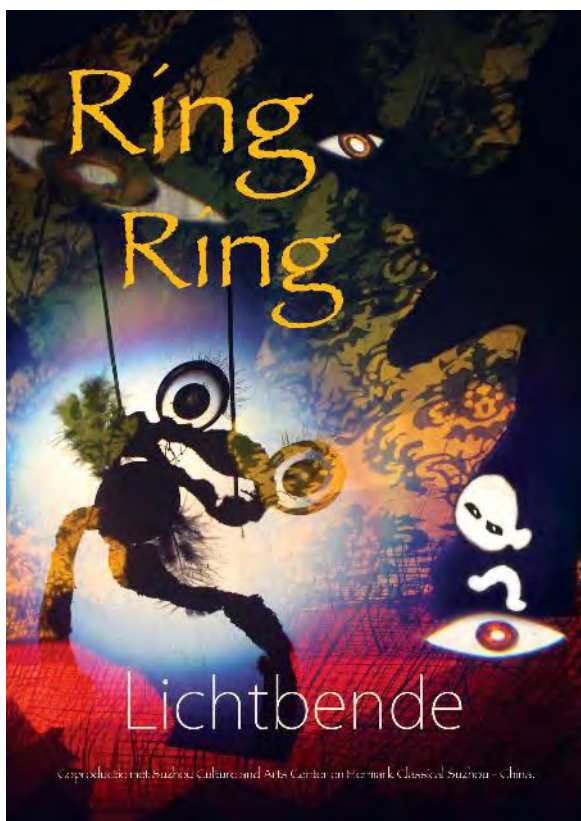
Het bestuur van de stichting werkt onbezoldigd en ontvangt geen financiële tegemoetkoming voor haar activiteiten. De stichting werkt volgens de Governance Code Cultuur.

Stichting Pro Pro Producties is gevestigd aan de Eerste Schinkelstraat 14 Amsterdam.

Financiën

De stichting ontvangt geen structurele subsidie en heeft geen eigen middelen.

De projecten van Lichtbende lopen over meerder jaren en worden vooral met projectsubsidies ontwikkeld en kostendekkend afgesloten.

LICHTBENDE BELEIDSPLAN

1. LICHTBENDE is een in Amsterdam gevestigd muziektheatergezelschap dat landelijk en internationaal opereert met theatervoorstellingen, licht-kunst-concerten, installaties en kunsteducatie. Vanaf haar eerste voorstelling in 2010 heeft Lichtbende een eigen signatuur ontwikkeld met handmatige toverlantaarn projecties en livemuziek.

2. ORGANISATIE. Lichtbende opereert onder stichting Pro Pro Producties.

De vaste artistieke kern van Lichtbende bestaat uit Marie Raemakers, Rob Logister en Jeannette van Steen. Dit is een hecht collectief van drie makers met elk een eigen expertise: beeldende kunst, mime en bewegingstheater. Marie Raemakers en Rob Logister maken de artistieke keuzes van Lichtbende en verzorgen de productie van de voorstellingen. Per project wordt er gekeken welke muzikanten en welke instrumenten nodig zijn om het project succesvol te maken. Zo werkt Lichtbende samen met wisselende muzikanten, componisten en een zich uitdijende groep artistieke en zakelijke partners, regisseurs, dramaturgen, poppenspelers, kunstenaars en technici. Uit de kruisbestuiving van deze expertises ontstaat een eigen taal op het grensvlak van beeldende kunst, muziek, theater, film en animatie.

3. HET HOOFDDOEL van Lichtbende is de toeschouwer de beeldende mogelijkheden laten ervaren van animatie met alledaagse materialen en mee te voeren in een vervreemdende wereld van kleine voorwerpen en objecten die uitvergroot in projecties tot leven komen. Hierbij willen ze hen ontroeren als bij de ontdekkingsstocht van een kind die voor het eerst zijn schaduw ontdekt. Met de magie van analoge apparaten laten ze live zien hoe de projecties ontstaan en de muziek gemaakt wordt. De voorstellingen bewegen op de grens van abstractie en bieden aan de toeschouwer ruimte om eigen woorden te geven aan het verhaal. Associatieve verhalen die het publiek met poëtische beelden meevoeren.

4. DE KERNACTIVITEIT van Lichtbende is het maken en spelen van muziektheaterproducties, licht-kunst-concerten met analoge live gemaakte projecties en livemuziek en installaties met mechanisch aangedreven projecties. Het presenteren van deze activiteiten binnen verschillende circuits: van theaters, concertpodia, musea, filmtheaters, scholen tot internationale festivals op gebied van schaduw, objecttheater en muziek. Hierbij ontwikkelen ze voortdurend hun beeldtaal, hun muzikale en beeldende vaardigheden, hun instrumentarium en de expressiemogelijkheden van analoge projecties. Dit alles binnen een reeks artistieke uitgangspunten.

5. EDUCATIE. Lichtbende biedt als aanvulling op de theatervoorstellingen diverse workshops en lesmateriaal voor het primair onderwijs. Hierbij ontdekken de kinderen zelf de mogelijkheden van licht, schaduw en animatie. Het lesmateriaal bestaat uit: voorbereidende lessen, verwerkingslessen en knutsel-opdrachten.

ARTISTIEKE UITGANGSPUNTEN

ANALOGIE APPARATUUR

Lichtbende brengt in haar animatievoorstellingen licht tot leven en gebruikt daarvoor oude analoge apparatuur (toverlantaarns, grammofoon, orgel), live gemaakte beeldprojecties van zelfgemaakte mechanische figuren en objecten en speciaal voor de voorstelling gecomponeerde en live gespeelde muziek. Er wordt geen gebruik gemaakt van het gesproken woord.

Door terug te grijpen naar de oervorm van de audiovisuele media, maakt Lichtbende de magie van het ontstaan van lichtbeelden inventief zichtbaar. De toverlantaarn is de filmprojector avant la lettre, uitgevonden in 1659 door de Nederlandse wetenschapper Christiaan Huygens.

PROJECTIEBEELDEN EN MANIPULATIETECHNIEK

Bij Lichtbende vind je geen scene zonder beeldende kwaliteit. Alle beelden zijn opgebouwd uit meerdere projecties die in lagen de scene vormen. De opeenvolging van de scene beelden bepalen samen met de muziek de dramaturgie van de voorstelling. Elk projectiebeeld wordt speciaal voor de voorstelling gemaakt en bestaat uit veelal herkenbare materialen. Elk beeldpersonage heeft zijn eigen manipulatie instrumentarium dat speciaal hiervoor ontwikkeld wordt. Dat kunnen zowel handmatig als motorisch gestuurde mechanieken zijn. Deze bepalen in grote mate de expressiemogelijkheden van de karakters.

BEELD EN MUZIEK. Geen tekst

Zowel beeld als muziek wordt zichtbaar voor het publiek opgebouwd. Geen beeld zonder klank of muzikale kwaliteit. De muziek is daarmee in grote mate bepalend voor de dramaturgie van onze voorstellingen en de dynamiek van de karakters. We streven ernaar het muziekinstrumentarium te laten aansluiten bij de thematiek van de voorstelling. Daarbij gebruiken we al dan niet zelfgemaakte mechanische instrumenten die ook onderdeel van de projecties kunnen worden. De muziek wordt hierdoor gevisualiseerd en onderdeel van de beeldprojectie. Er wordt bewust geen tekst gebruikt om de beeldende kwaliteit van muziek en projectie voor zich te laten spreken en het publiek de mogelijkheid te geven met hun eigen beleving invulling te geven aan de emotionele expressie van de voorstelling.

JE ZIET HOE HET GEMAAKT WORDT

Lichtbende toont altijd hoe het werkt. De projectiespelers en muzikanten zijn zichtbaar voor het publiek en je kunt al hun handelingen volgen. Van elk beeld en geluid kun je zien waar het vandaan komt en hoe het wordt geproduceerd. Deze fysieke kant van het werk is onderdeel van de ervaring.

De activiteiten van lichtbende zijn onder andere te volgen op:

www.lichtbende.nl

ONTWIKKELING LICHTBENDE

THEATER

Bij Lichtbende zoeken we binnen ons concept van toverlantaarnprojecties met livemuziek, bij elke voorstelling naar nieuwe benaderingen van dit medium en passen we nieuwe technieken toe.

KLIKKLAK (2010), de eerste voorstelling, verbeeldde de metamorfose van personages, situaties en gebeurtenissen die waren gemaakt van petflessen. Dit zonder een doorlopende verhaallijn waarbij een personage kon worden gevolgd.

Bij *POEFFF (2012)* werd de levenswandel van een opgroeiend jong vogeltje uitgebeeld dat was gemaakt van scharnierend transparant plastic en handmatig werd gemanipuleerd in de toverlantaarn. Het doek was in een v-vorm geplaatst en met ventilatoren in beweging gebracht waardoor we met de vertekening van de projectie konden spelen. De muziek werd gemaakt met blaasinstrumenten en een draaiorgeltje. In de lantaarn gebruikten we een soort transparante panfluit om het geluid van het orgel synchroon in beeld te brengen.

Bij *TUTU (2014)* werd het personage uitgebeeld met alleen schoentjes en/of een jurkje om de levendigheid en ontwikkeling van het personage uit te beelden. Je volgt de levensloop van het personage aan de hand van vele dansstijlen uit het Interbellum. Het stuk zit vol met verwijzingen naar de ontwikkelingen van de dans en muziek in die tijd. Dit werd in een programmaproject en op onze website toegelicht. De schoentjes werden met kleine handzame toverlantaarns (in elke hand een lantaarn) op het doek geprojecteerd. Daarnaast maakten we ook gebruik van mechanisch aangedreven beeldmateriaal en toverlantaarnfiguren, waardoor bewegende achtergronden en meerdere personages in beeld konden worden gebracht. Door ook gebruik te maken van oude grammofoonmuziek, oude toverlantaarn plaatjes en foto's en zang van Helene Jank kreeg de voorstelling de intimiteit van een persoonlijk verhaal.

KO MET DE VLO (2017) onderscheidt zich ten opzichte van de andere voorstellingen doordat we hierbij ook van achter het doek projecteren. Dit geeft de mogelijkheid heel kleine projecties te maken en met schaduw-poppenspel de voorstelling aan te vullen. De spelers verplaatsen zich voor en achter de schermen waarbij ze zichtbaar blijven voor het publiek en als personage onderdeel worden van de voorstelling en daarbij soms het projectie-personage live overnemen.

Bij *FLY ME TO THE MOON (2020)* wordt teruggegrepen naar de oorsprong van licht en schaduwspel waarbij de opgedane ervaring van de vorige voorstellingen samenballen in een compacte vorm. Alles krijgt betekenis, het toneelbeeld, de spelers, de muzikant en de projecties. Er wordt gespeeld met verschuivende werkelijkheden en verhaallijnen waarbij de schaduwpersonages ook meegenomen worden naar het publiek.

RING-RING (2021) is een voorstelling die in opdracht van het Suzhou Art Center en Hermark Culture is ontwikkeld voor spelers uit China. Lichtbende speelt de voorstelling overal elders. Ring-Ring wordt uitgevoerd met alleen overheadprojectors en schimmenspel. De muziek is speels gebaseerd op Der Ring des Nibelungen van Richard Wagner. Maar nu op haar eigen unieke manier vol oogstrelende visuele en muzikale vondsten. De muziek van Ring-Ring is speciaal voor deze voorstelling gearrangeerd en gecomponeerd voor accordeon, percussie en live-elektronica. Leidmotieven uit de opera worden even vreemd en verrassend als de beelden in dit verhaal.

INSTALLATIE

De installaties *EXTRA LICHT* en *EXTRA KOEL* geven vooral sfeerimpressies rond een thema. Hierbij gebruiken we vooral mechanisch gemanipuleerde tafereel die met de computer op de muziek geactiveerd werden.

CONCERT

ZEVEN DAGEN (2015) is een beeldconcert met live projecties op een panoramisch doek van 20 bij 4 meter. In opdracht van het Orgelpark Amsterdam maakten we in 2015 dit eigenzinnig scheppingsverhaal op een "nieuw" samengestelde orgelcyclus van Olivier Messiaen. Voor elke "scheppingsdag" werd een andere techniek gebruikt om het verhaal te verbeelden; van de Japanse Utsushi-e tot de Turkse Ebru techniek, van mechanisch aangedreven beelden in toverlantaarns tot handmatig bespeelde diaprojectors.

ZEVEN NACHTEN (2017) is het tweede beeldconcert dat we voor het Orgelpark maakten met cello, orgel en sopraan op muziek van Gubaidulina en Gorecki. Hier werd een leven belicht. De levensloop van een vrouw in

zeven droomnachten. Naast alle eerder ontwikkelde technieken dimmen we nu ook de lantaarns en gebruiken we regelbare motoren voor bewegende beelden. Hiermee kunnen beelden geleidelijk overvloeien, opdoemen en verdwijnen en zo uitdrukking geven aan de gefragmenteerde gedachten en geestverschijningen van de protagonist. De muzikanten zijn een beeld-onderdeel van de voorstelling.

WEERLICHT (2018) is een samenwerking met het Nederlands Zangtheater waardoor 30 personen onderdeel maken van het toneelbeeld. Weerlicht vervaecht klassieke en eigentijdse koorstukken, met als basis de muziek van Meredith Monk. Weerlicht neemt je mee naar een verstilde wereld waar de idylle wordt verstoord door een ontwrichtende gebeurtenis. Beweging en zang in een totaal-enscenering van beeldende poëzie. Door gebruik te maken van meerdere half transparante projectieschermen waarvan er een uit draadgordijnen bestond creëerden we de mogelijkheid de koorleden in de projecties te laten "verdwijnen". Ze konden achter het scherm ook individueel aangelicht worden waardoor enkel de aangelichte delen zichtbaar werden. Bij weerlicht werd ook de beweging en positie van de koorleden op het podium onderdeel van de voorstelling.

SPIEGEL (2020) is het derde beeldconcert voor het Orgelpark met orgel en zang op muziek van Cage, Ligeti, Pärt en Leach. SPIEGEL is geïnspireerd op het verhaal van Narcissus en Echo uit "Metamorphosen" van Ovidius. Tekstfragmenten hieruit vormen de leidraad van de voorstelling waarbij de beelden op zuilen en een half transparant doek worden geprojecteerd zodat ze in de ruimte lijken te zweven. Gelaagde beelden tonen reflecties van de ziel. Een emotionele reis naar het verborgene achter het spiegeloppervlak.

GARDEN OF DELIGHT is In 2023 uitgevoerd in het Orgelpark Amsterdam en het Internationaal Kamermuziekfestival Utrecht. Garden of Delight werd uitgevoerd met orgel, percussie en zang op muziek van Kevin Volans, Regis Campa, Meredith Monk, Jacob TV, Mauricio Kagel, Kurt Schwitters, Georg Handel en David Lang. Garden of Delight wordt gespeeld in een setting met 10 toverlantaarns, 4 overhead-projectors, 5 in de ruimte opgestelde ronde schermen en een groot achterdoek van 4-12 meter. Gelaagde projecties die je meenemen naar de wereld van de verbeelding.

Met Garden of Delight toont Lichtbende de Liefde van de mens en hoe die sinds het begin van de mensheid als een gave Gods bezongen wordt maar tegelijk door dezelfde mens besmeurd en onderdrukt wordt. Liefde in al zijn facetten. Een reflectie op emoties, deugden en minder aangename eigenschappen. Kortom een gevarieerde collage aan indrukken die de toeschouwer de mogelijkheid geeft te reflecteren op zijn eigen leven. Garden of Delight is geïnspireerd op het gedicht Garden of Love van William Blake en Hooglied uit de Joodse Bijbel.

EDUCATIE

Lichtbende biedt lesmateriaal en workshops als aanvulling op de theatervoorstellingen voor de groepen 1 t/m 6 van het primair onderwijs.

HET LESMATERIAAL bestaat uit: voorbereidende lessen, verwerkingslessen en knutsel-opdrachten. De knutselopdrachten kunnen klassikaal of individueel worden uitgevoerd. Hierbij ontdekken de kinderen zelf de mogelijkheden van licht, schaduw en animatie. Bij de digibord opdrachten worden de leerlingen voorbereid op de voorstelling met oefeningen en informatiefilmpjes.

Discipline: Audiovisuele kunst, muziektheater, cultureel erfgoed.

Kerdoel: Oriëntatie op jezelf en de wereld en kunstzinnige oriëntatie.

Het lesmateriaal richt zich op drie aspecten van de voorstelling:

De inhoud: De verhaallijn en de betekenis van het verhaal. *Leeraspecten: fantasie prikkelen, inlevingsvermogen, herkennen van een verhaallijn, verbeelding.*

De vorm: Animatie, projecties en muziek (*audiovisuele kunst, muziektheater*).

De techniek: Kennis verwerven over de werking van licht, schaduw en toverlantaarns (*sluit aan bij natuur & techniek*). De toverlantaarn is rond 1659 uitgevonden door de Nederlandse wetenschapper Christiaan Huygens (geschiedenis canon) en maakt deel uit van het Nederlands cultureel erfgoed.

Vanwege de bijzondere werkwijze van Lichtbende wordt zij door internationale academies gevraagd voor masterclasses en seminars. Bij Gaudeamus Theatrum 2019, een samenwerking tussen Drak Theatre Hradek Kralové en The Academy of Performing Arts (AMU) in Praag (Tsjechie), heeft Lichtbende een vierdaagse Masterclass gegeven over haar werkwijze van live projectie-animaties met analoge projectoren, voor docenten en studenten van 5 verschillende academies voor performing arts (Stuttgart, Jerusalem, Bialystok, Praag en Bratislava).

Lichtbendes educatie aanpak, met een uitgebreid lespakket en workshops, in combinatie met een voorstelling heeft grote belangstelling bij scholen en cultuuraanbieders in Nederland en theaters in het buitenland. Zij hebben hierover seminars gegeven bij CiST in Tilburg en op festivals in Sao Paulo (Brazilië) en Maribor (Slovenië).

PLAATS IN HET VELD

De voorstellingen van Lichtbende raken aan een heleboel verschillende kunstdisciplines zoals beeldende kunst, object- en poppenspel, schaduwtheater, film, animatie, dans en muziek. Hierdoor zijn we bij al deze disciplines uniek. Theater met licht en schaduw (schimmenspel) heeft over de hele wereld een lange traditie en Lichtbende geldt als vernieuwer van deze theatervorm.

Door het publiek te laten zien waar de beelden vandaan komen en gebruik te maken van de charme van oude technieken, weten we een divers publiek te bereiken. We willen de verwondering, die men had bij het ontstaan van deze technieken, de vroege film en schaduwspel, weer oproepen als tegenhanger van de audiovisuele media waarmee we tegenwoordig overvoerd worden.

Het ontbreken van gesproken woord in de voorstelling maakt deze universeel en internationaal inzetbaar. De toeschouwer, ongeacht leeftijd, etnische achtergrond, ervaringen met kunst, of taalkennis kan van de voorstelling genieten.

Lichtbende wordt uitgenodigd op Internationale festivals van Jeugdtheater, Poppen- en Objecttheater, Schaduwtheater, Film, Dans en Muziek.

Met het Orgelpark hebben we een vaste relatie opgebouwd. Het orgel is ook een mechanisch instrument en heeft een gigantisch klanklandschap. Hierdoor is het voor ons een uitermate geschikt instrument om de mogelijkheden van projecties met bestaande (nieuwe) orgelmuziek te combineren en verder uit te diepen.

COMMUNICATIE

Lichtbende richt zich in haar communicatie voornamelijk op nationale en internationale theaters en concertpodia en het vergroten van het publieksbereik en publieksbinding. Daarnaast blijkt het educatieprogramma bij de voorstellingen een geschikt publiciteitsmiddel te zijn om onze voorstellingen bij scholen en cultuurbemiddelaars onder de aandacht te brengen.

In de toekomst willen we ons ook meer gaan richten op opbouw van eigen publiek met een goed communicatie en marketingplan en zoeken hiervoor professionele ondersteuning van een pr- communicatie- en marketingmedewerker. Het vernieuwen van de website en het geschikt maken voor interactieve communicatie hiervan vormt een onderdeel.

AMBITIE

DE AFGELOPEN JAREN

Onze artistieke methode heeft zich in de samenwerkingen en projecten van de afgelopen vier jaar sterk ontwikkeld. Het draagvlak voor ons werk blijkt groot. Vooral bij internationale festivals en vakgenoten worden

we gewaardeerd. Onze projecten, die we zowel regionaal als (inter)nationaal presenteerden, kreeg op vele gebieden ondersteuning.

Het Fonds Podiumkunsten, het Amsterdams Fonds voor de Kunst, het Prins Bernhard Cultuurfonds, het VSB Fonds en Fonds 21 speelden een belangrijke rol om de projecten financieel mogelijk te maken. De Nederlandse Ambassades van Turkije, Spanje, Macedonië en Albanië maakten optredens in die landen mede mogelijk.

TOEKOMST

Met een herkenbare signatuur hebben we een stevige plek verworven in het veld en een divers publiek aan ons weten te binden. Nu staan we op een punt dat het nodig is ons verder te verdiepen op artistiek, productioneel en zakelijk vlak. Onze ambitie is om in de komende jaren veel te blijven spelen binnen bestaande speelplekken en internationale festivals, maar ook verdieping en verbreding van onze artistieke competentie te zoeken, onder meer door nieuwe verbindingen aan te gaan met andere spelers in het veld. Onze ontwikkelstrategie is tweeledig. Enerzijds ontwikkelen we theateervoorstellingen waarbij we ons richten op een steeds wisselende minimum leeftijdsgroep, zodat we voor elke leeftijdsgroep een passende voorstelling kunnen bieden en onszelf niet gaan beconcurreren. Anderzijds maken we concertvoorstellingen gericht op volwassenen waarbij we nieuwe muziek voor een nieuw publiek toegankelijk en invoelbaar willen maken. We gaan hierbij grote thema's niet uit de weg.

ACTIVITEITEN VAN LICHTBENDE IN 2023

De belangrijkste activiteiten van Lichtbende in 2022 waren:

- Productie en Uitvoering van Garden of Delight in het Orgelpark Amsterdam en het Internationaal Kamermuziekfestival Utrecht.
- Uitvoeringen van RingRing en Fly me op het Immagina Festival in Italië

VOORUITZICHTEN 2024

Lichtbende zal in 2023 de bestaande voorstellingen blijven uitvoeren in Nederland en Internationale festivals. Ring-Ring wordt gespeeld op Fimfa LX in Lissabon
Fly me tot he Moon in het museum van Bad Westfälische Salzwelten in Sassendorf Duitsland.
Garden of Delight zal worden uitgevoerd in het Verhalenhuis Haarlem en op het Internationales Schattentheaterfestival Schwäbisch Gmünd Duitsland.

RINGRING VOOR ORKEST

In 2021 heeft zij de familievoorstelling Ring Ring gemaakt. Een sprookje over een aandoenlijke fietsbel die op zoek is naar de fiets waar hij van af is gevallen. Een parabel over ontheemding en uitsluiting. De muziek voor accordeon, percussie en live elektronica is gecomponeerd door Wilco Oomkes waarbij gebruik is gemaakt van de leidmotieven van Wagners Ring des Nibelungen.

Op verzoek van harmonieorkesten, die op zoek zijn naar aantrekkelijke muziekpresentaties voor families met kinderen, willen we die voorstelling nu beschikbaar maken voor uitvoeringen met harmonie- en fanfareorkesten. De muziek zal daarvoor gearrangeerd worden door Thomas Geerts.
De voorstelling zal dan samen met minimaal 15 verschillende orkesten door heel Nederland live gespeeld worden.
De promotie zal vooral gericht zijn op jong publiek en nieuwe deelnemers voor de orkesten.